

II. »Zabavna knjižnica«, XIV. zvezek. Vsebina: »Učenjak«, veseloigra v treh dejanjih, spisal dr. Fr. Detela. »Sami med seboj«, dramatični prizor, spisal F. J. Doljan. — III. Zabavna knjižnica. XV. zvezek. Vsebina: 1. »Pogreb«, slika iz življenja koroških Slovencev, spisal F. J. Doljan. 2. »Brez volje«, spisal Pankracij Gregorc. 3. »Črtice«, spisal Fr. Ks. Meško. — IV. Zbornik znanstvenih in poučnih spisov, IV. zv. Za »Zbornik« so prispevali sledeči gg. pisatelji: dr. Ivan Prijatelj, Pavel Grošelj, Ivan Šubic, Ivan Steklasa, Dragotin Wenger, Peter Bohinjec, Evgen Lah. Razen tega nahajamo v tej knjigi dr. K. Glaserjevo »Bibliografijo slovensko«. — V. Letopis »Slovenske Matice« za leto 1902.

Profesorja Orožna knjiga »Vojvodina Kranjska« se je zakasnila, kar je tudi vzrok, da se še ni moglo pričeti z razpošiljatvijo knjig-poverjeništvom. Natančnejšo oceno doposlanih nam knjig prinesemo pozneje.

»Slovenska Šolska Matica« je izdala za leto 1902. sledeče knjige:

1. Pedagoški Letopis, II. zvezek, uredila H. Schreiner in V. Bežek. Vsebina »Pedagoškega Letopisa« je raznovrstna in obsega sledeče razprave: Dr. J. Bezjak: Nemščina kot drugi deželni jezik; dr. Jos. Tominšek: Grščina; L. Lavtar: Računstvo; Fr. Orožen: Zemljepisje; Jožef Schmorranzer: Prostoročno risanje; dr. J. Bezjak: Kernova teorija o osebkju in povedku; M. J. Nerat: Statistika ljudskih šol l. 1870., 1880. in 1890.; Jakob Dimnik: Teme in teze pedagoških poročil pri društvenih in uradnih učiteljskih skupščinah l. 1902.; Fr. Gabršek: Poročilo o delovanju »Slovenske Šolske Matice« l. 1902.; nato sledi imenik upravnega odbora in društvenikov. 2. Učne slike k ljudskošolskim berilom. Prvi del: Učne slike k berilom v Začetnici in v Abecednikih, uredila H. Schreiner in V. Bežek. 3. Realna knjižnica. Zbirka učne snovi za pouk v realijah na ljudskih šolah. Pomožne knjige za ljudskošolske učitelje I. del. Zgodovinska učna snov za ljudske šole, drugi snopič.

O teh knjigah izpregovorimo v našem listu prilično kaj več.

Slovenska knjižnica 115—120. Henrik Sienkiewicz: »Križarji«, zgodovinski roman v štirih delih, poslovenil Podravski. V Gorici 1902. Tiska in zalaga »Goriška Tiskarna« A. Gabršček. Cena?

To je drugi veliki roman velikega Poljaka, ki ga je izdala podjetna, s potrebo časa vedno računajoča »Goriška Tiskarna«. Prevod romanov »Quo vadis?« in »Križarji« je prelepa poklonitev slovenskemu občinstvu in želeti je le, da bi se tega tudi docela zavedalo in pridno segalo po teh knjigah, ki nudijo starim in mladim toliko izrednega duševnega užitka.

—k.

Mali vitez (Pan Volodijevski). Tvrška Kleinmayr & Bamberg je razposlala 7. in 8. sešitek slovenskega prevoda tega Sienkiewiczovega romana.

Matica Hrvatska za leto 1902. I. Šišić Ferdo, Vojvoda Hrvoje Vukčić Hrvatinić i njegovo doba (1350.—1416.), IV + 288 str. 8°. Z enim tlorisom in zemljevidom ter štirimi rodoslovnimi tablami. — Ta zgodovinska monografija nam po arhivskih virih slika velezanimivo in preburno dobo bosenske povesti neposredno pred prihodom Turkov v deželo, ko sta se napolsko-beneško-italijanska sila in pa moč ogrskega kralja Žige trgali za oblast ob Vrbasu. Tekmeca sta morala računati še s tretjim činiteljem, z domačimi hrvatsko-srbskimi, ponosno-silnimi velikaši in »pravi i vjerni predstavnik močne

i neslomljive odporne snage onoga naroda, čiji je sin bio, a to je mukotrpn i prostodušni narod hrvatski« je bil Hrvoja Vukčić iz roda Hrvatinićev, gospod »Dolnjih krajev« in zgraditelj mesta Jajca, ki jim je središče. O tem »gordem« mogotcu sredi Bosne, ki ga poljski letopisec Dlugosz imenuje kralja, se je zlasti v Budi budila zavist in mržnja, ker je v istini svojo posest upravljal bolj kakor samovladalec nego kakor vazal; zavistniki so ga krivili »očijukanja« s Turki in kakor Wallenstein je končno bil prisiljen pozvati Turke na pomoč. — Hrvoja je bil, kakor skoro vsa takratna bosenska aristokracija, bogomil »ili dobar Bosnjan« in je leta 1416. umrl s slastjo v srcu, da se je krvavo osvetil svojim dušmanom in ostal nepremagan, toda na krvavem obzorju se je slikala kosovska in nikopoljska katastrofa. Hrvoja je bil ne baš osobito značajan, ali silen človek. —

II. Medini Milorad, Povjest hrvatske književnosti u Dalmaciji i Dubrovniku. Knjiga I. (16. stoleće). 360 str. 8°. — Obsežno delo ni za učenje, nego za čitanje in je piscu bila glavna zadača, da bode čitalcu jasno skupno stanje dalmatinske knjige v 16. veku; zato se slika posameznih književnikov gubi v obči sliki in si čitalec mora šele sestaviti popoln pregled književnega dela posamezne osebe. Najbolj se je učeni pisec trudil okoli vzporejanja literarnih del med seboj in z deli drugih književnosti, zlasti italijanske. To je v istini prava pot do proučevanja idej.

Dr. Fran Ilešič.

Radić Stjepan, Češko-hrvatska slovnica s čitankom i češko-hrvatskim diferencijalnim rječnikom. Drugo, preradjeno i popunjeno izdanje. Tisak Dioničke tiskare u Zagrebu, 1902. 147 str. Cena: 1 K 20 h. — Med najznamenitejše jugoslovanske publiciste spada brezdvajbeno pisec te knjige. Učenec pariške »svobodne šole političnih ved« in praške češke univerze, deluje z neumorno marljivostjo in redko pronicavostjo duha na polju socialnega in narodnega, oz. socialno-narodnega slovanskega vprašanja, osobito v praškem »Slovanskem Přeledu«. Stojec na stališču slovanske narodnosti in jugoslovanske narodne zajednice, kaže neprestano s konkretnimi slučaji, kako nas tujstvu izročata naš liberalno-klerikalni in hrvatsko-srbski spor. Ob lanskim protisrbskim zagrebškim demonstracijam je demonstrante pozval, naj obrnejo rajši svojo silo proti madžarskim napisom na zagrebškem državnem kolo-dvoru, in je bil zato štiri mesece zatvorjen. Meseca februarja se je moral pred sodniki zagovarjati, ker na hrvatskih tleh železniškemu izprevodniku na madžarsko vprašanje ni hotel pokazati voznega listka, a prav zadnji čas smo čitali, da je bil iznova radi političnih demonstracij aretovan. — Kako to, da izdaja tak publicist slovnico? Vešč češčini kakor materinski mu hrvaščini, videč v Čehih vzor slovanskih delavcev, želi z učenjem češčine med nami gojiti istinito slovansko vzajemnost. Slovnico in slovar označuje dobro izraz diferencijalnost. Le tista pravila se podajejo, ki ločijo češki jezik od hrvatskega, a zato se poudarjajo vsi občni zakoni, po katerih se iz čeških besed dobe hrvatske. »Tko se nauči (po teh zakonih) misliti čitajući češki, naučit će češki za mjesec, dva najdulje . . .« Neovržno je, da je samotvornost pri učenju slovanskih jezikov na tej osnovi mogoča, potrebna in koristna.

Dočim obsega slovnica sama le 28 strani, obsega dodana čitanka 58 strani. Ta čitanka pa ni kaka krestomatija češke proze ali antologija češke poezije, marveč vrsta aktualnih člankov narodnostne in politične vsebine, ki vsi pričajo